

Bekæmpelse af kæmpebjørneklo

Indsatsplan 2022-2032

VEJLE
KOMMUNE

Kæmpebjørneklo

Planten er en invasiv art, som er en af de mest alvorlige typer af landskabsukrudt, idet den fortrænger de naturligt forekommende planter og dyr.

Kæmpebjørneklo er giftig ved berøring. Plantens saft kan fremkalde eksem-lignende udslæt og vabler. Saften gør huden ekstremt følsom overfor sollys.

Indhold

Baggrund.....	4
Indberetning af kæmpebjørneklo.....	5
Formålet med indsatsplanen	6
 Lovgrundlag	7
Indsatsplanens gyldighed.....	7
Anbefalede tidsfrister for bekæmpelse	7
Anbefalede metoder	7
 Fordele og ulemper ved de enkelte bekæmpelsesmetoder (alfabetisk rækkefølge)	8
Græsning	10
Rodstikning.....	10
Skærmbeklædning.....	10
Slåning	10
Tildækning med sort plastik.....	10
 Hvem gør hvad?	11
Håndhævelse af indsatsplanen.....	11
Klage	11

Bekæmpelse af kæmpebjørneklo

Kæmpebjørneklo har i de seneste årtier bredt sig og er blevet et stort problem i vores natur og rekreative områder. Kæmpebjørneklo er ikke oprindeligt hjemmehørende i Danmark og optræder som en invasiv art, der fortrænger de naturligt forekommende planter og dyr.

Baggrund

Kæmpebjørneklo fortrænger de naturligt forekommende planter og dyr. Derfor betragtes kæmpebjørnekloen som en af de mest alvorlige typer af landskabsukrudt. Under de rette betingelser kan den danne store sammenhængende bevoksninger. Når den hjemmehørende vegetation udkonkurreres forsvinder vigtige levesteder for insekter og andre dyr. Dette medfører, at antallet af dyre- og plantearter forsvinder i områder, hvor kæmpebjørnekloen breder sig.

Kæmpebjørneklo kan vokse næsten hvor som helst, men findes især langs vandløb og veje, ved søer og moser, og på skrænter og pladser med henkastet

haveaffald. Den naturlige spredning er særlig effektiv langs vandløb, hvor frø kan transporteres med strømmen. Kæmpebjørneklo øger også risikoen for erosion langs vandløb, fordi rodnettet fra den naturlige plantevækst forsvinder.

Planten er giftig ved berøring. Kæmpebjørneklos saft kan fremkalde eksem-lignende udslæt og vabler. Dens saft gør huden ekstremt følsom overfor sollys.

Bekæmpes kæmpebjørneklo ikke, vil det desuden medføre, at planten forhindrer rekreative aktiviteter i områder, hvor planten forekommer. Det er derfor vigtigt, at du giver kommunen besked ved kendskab til forekomster af kæmpebjørneklo.

Indberetning af kæmpebjørneklo

Vejle Kommune kan vejlede om, hvordan planten bekæmpes mest effektivt.

Samtidig kan borgerne hjælpe kommunen ved at indberette fund af kæmpebjørneklo.

Forvekslingsmuligheder

Kæmpebjørneklo kan ofte forveksles med hjemmehørende planter som ikke bør bekæmpes fx almindelig bjørneklo, grønblomstret bjørneklo, strand-kvan, kåltidsel, skov angelik, vild kørvel, pastinak og lignende.

Kendetegn ved kæmpebjørneklo

- **Højde:** 2-3 meter (i særlige tilfælde op til 5 meter).
- **Stængel:** stive hår, hul og med røde/lilla pletter/områder, groft furet forneden.
- **Blade:** tredelt og skarp takkede. Når planten er meget lille, er bladene runde.
- **Blomst:** hvide blomster i store skærme.
- **Andet:** kæmpebjørneklo lugter meget særligt.

GIV ET PRAJ

Indberetning sker lettest via kommunens hjemmeside, under "Giv et praj":

www.vejle.dk/selvbetjening/giv-et-praj.aspx

Giv et praj kan også downloades som en App til både android og iPhone (iOS).

Ved indberetning vedrørende forekomsten af kæmpebjørneklo skal du huske at vælge "natur og grønne områder" under "kategori" - også selvom du står inde i byen.

Prajet bør derfor indeholde placering af forekomsten, information vedr. bestandens omfang, billeder af bestanden (gerne et af bestandens størrelse samt nærbilleder af en enkelt plante, hvor det er tydeligt at se plantens blomsterstand, stilk og blade).

Billeder må også gerne indeholde tydelige tegn som kan hjælpe med at præcisere den konkrete placering fx vejskilte eller lignende. Yderligere er det vigtigt at oplyse telefonnummer, dette anvendes af kommunens ansatte, i tilfælde af, at der er spørgsmål til fx placeringen eller lignende.

Formålet med indsatsplanen

Formålet med indsatsplanen er at sikre en effektiv bekæmpelse af kæmpebjørneklo. En effektiv bekæmpelse medfører, at den enkelte plante dør, og at ingen planter får mulighed for at sætte spiringsdygtige frø på noget tidspunkt (du kan læse om bekæmpelsesmetoder på side 5). For at nå målet om en effektiv bekæmpelse er det nødvendigt at alle lodsejere – private såvel som offentlige – hjælper til – både økonomisk og arbejdsmæssigt, og at bekæmpelsen koordineres mellem alle parter. Det er derfor nødvendigt at have en god dialog mellem Vejle Kommune og den enkelte borger.

Med vedtagelsen af denne indsatsplan mod kæmpebjørneklo forpligter Vejle Kommune sig til at bekæmpe planten på egne arealer. Samtidig giver indsatsplanen Vejle Kommune hjemmel til at påbyde private lodsejere og andre offentlige myndigheder at foretage en bekæmpelse af planten.

Vejle Kommune forpligter sig også til at informere om nødvendigheden af at bekæmpe kæmpebjørneklo samt om bekæmpelsesmetoder. Endelig kan Vejle Kommune udføre kontrol med bekæmpelsen, på såvel offentlige som privatejede arealer.

Det skal dog understreges, at Vejle Kommune foretrækker frivillige aftaler og ønsker en åben og konstruktiv dialog med borgerne om at bekæmpe kæmpebjørneklo på privat ejendom. Borgerne er derfor meget velkomne til at kontakte Vejle Kommune for råd og vejledning om bekæmpelsen.

Med vedtagelsen af denne indsatsplan bemyndiger Byrådet Teknik & Miljø til at træffe afgørelser efter indsatsplanen.

Lovgrundlag

Grundlaget for denne indsatsplan er ”*Bekendtgørelse om bekæmpelse af kæmpebjørneklo*¹.” På baggrund af bekendtgørelsen kan kommunen pålægge ejere eller brugere af arealer, hvor der findes kæmpebjørneklo at bekæmpe plantevæksten i overensstemmelse med en vedtaget og offentliggjort indsatsplan. Offentlige myndigheder forpligtes ligeledes til at bekæmpe kæmpebjørneklo.

Bekendtgørelsen om bekæmpelse af kæmpebjørneklo er fastsat i medfør af *Bekendtgørelsen af lov om drift af landbrugsjorde*².

Bekendtgørelsen om bekæmpelse af kæmpebjørneklo er fastsat efter bemyndigelse af *Bekendtgørelse om delegation af opgaver og beføjelser til Miljøstyrelsen*³.

Som grundejer kan der opstå risiko for bødeudstedelse, såfremt der ikke er foretaget tilfredsstillende bekæmpelse efter modtagelse af påbud med frist for bekæmpelse af kæmpebjørneklo. I sådanne tilfælde kan Vejle Kommune anmelde grundejeren til politiet jf. §§ 18 og 19 i bekendtgørelsen af lov om drift af landbrugsjorde.

Indsatsplanens gyldighed

Denne indsatsplan omfatter hele Vejle Kommunes geografiske område og gælder for alle private lodsejere/brugere⁴ og offentlige myndigheder.

Indsatsplanen gælder fra 2022 og 10 år frem. Der er dog mulighed for at revidere indsatsplanen i denne periode, hvis byrådet skønner, at det er nødvendigt.

Anbefalede tidsfrister for bekæmpelse

Hvilken metode, der er mest hensigtsmæssig at benytte til bekæmpelse af kæmpebjørneklo, afhænger af bestandens størrelse og voksested.

Generelt anbefales det at påbegynde bekæmpelsen så tidligt som muligt i vækstsæsonen, uanset hvilken bekæmpelsesmetode, der vælges. Ved en tidlig indsats er planterne nemmere at håndtere og succesen ved bekæmpelsen er størst.

For alle metoder gælder det, at bekæmpelsen skal gentages og kontrolleres 3-4 gange i løbet af sæsonen med 4-6 ugers mellemrum.

Minimumsfrister for bekæmpelse

1. Bekæmpelse skal være foretaget inden d. 1. juni
2. Bekæmpelse skal være foretaget inden d. 1. juli
3. Bekæmpelse skal være foretaget inden d. 1. august

Uanset bestandsstørrelse og valg af bekæmpelsesmetode gælder det, at ingen planter – på noget tidspunkt – må sætte frø. Det er kommunen, der skønner, hvornår en plante eller en bestand er tilstrækkeligt bekæmpet.

¹ BEK nr. 842 af 23/06/2017; ”Bekendtgørelse om bekæmpelse af kæmpebjørneklo”.

² LBK nr. 103 af 03/02/2020; ”Bekendtgørelse af lov om drift af landbrugsjorde”.

³ BEK nr. 1514 af 25/06/2021; ”Bekendtgørelse om delegation af opgaver og beføjelser til Miljøstyrelsen”.

⁴ Ved ”bruger” forstås f.eks. lejer eller forpagter af et areal.

Fordele og ulemper ved de enkelte bekæmpelsesmetoder

Anbefalede metoder	Fordele	Ulemper
Afbrænding/ dampning	• Velegnet til bekæmpelse ved lokaliteter med fliser og ral eller efter fræsning. • Ingen påvirkning af det omgivende miljø.	• Kun anvendelig over for nyspirede planter.
Fræsning/ pløjning	• Ressourcebesparende.	• Kan kun anvendes på områder, hvor der ikke skal tages hensyn til øvrige naturinteresser. • Kan kombineres med såning af græs.
Græsning • Generelt	• Stor rekreativ værdi. • Opretholder tæt plantedække bestående af græsser og urter. • Ved moderat græsningstryk ses ofte en større artsrigdom af andre planter. • God til naturpleje på arealer med bevaringsværdig natur.	• Kræver daglig tilsyn. • Enkelte dyr kan være overfølsomme.
• Får	• Velegnede til tørre arealer. • Foretrækker urter (inkl. Bjørneklo) frem for græs. • Kan nå ind mellem buske og træer. • Slider mindre på den øvrige vegetation. • Stor kratrydningseffekt.	• Uegnede til fugtige arealer. • Stor hegnsudgift (fårehegn med enkelt strømførende tråd eller 5-trådet elhegn).
• Kvæg	• Velegnede til fugtige arealer. • Påvirker også kæmpe-bjørnekloen ved tramp. • Lille hegnsudgift (2-trådet elhegn).	• Undgår store planter. • Har svært ved at nå ind mellem buske og træer.
Rodstikning/ opgravning	• Velegnet i uvejsomt terræn. • Specifikt rettet mod de enkelte planter. • Meget effektiv. • Velegnet, hvis kæmpebjørnekloen har infiltreret bevoksninger med små træer og buske. • Velegnet, hvis kæmpebjørnekloen har infiltreret bevoksninger med små træer og buske.	• Fysisk hårdt og tidskrævende. • Vanskelig i hård jord.

Anbefalede metoder	Fordele	Ulemper
Skærmbakring	• Velegnet ved få planter. • Rettet specifik mod den enkelte plante. • Velegnet i uvejsomt terræn.	• Skal gentages med jævne mellemrum da blomstring fortsætter gennem sæsonen. • Tidspunktet skal rammes præcist. • Risiko for at overse en blomsterstand.
Slåning		• Kan fremme undertrykte kimplanter. • Risiko for sky af plantesaft.
• Generelt		
• Manuelt	• Velegnet til små bestande. • Specifik rettet mod de enkelte planter. • Velegnet til mellemstore bestande.	• Tidskrævende.
• Maskinelt	• Velegnet til store bestande.	• Forstyrrelse af jordbunden kan skabe bedre spiringsbetingelser. • Risiko for ændring af jordstruktur og nedskridning af vandløbsbrinker.
Sprøjtning	• Mindre ressourcekrævende.	• Påvirker også ønskede arter, især ved bredsprøjtning. Punktsprøjtning anbefales. • Ikke miljøvenlig. • Begrænsninger i anvendelsen på arealer, der er omfattet af naturbeskyttelsesloven, langs vandløb, søer, vandhuller, brakmarker. Arealer med økologisk jordbrug og arealer, hvor der gives tilskud fra MVJ-ordninger samt MFO-brak arealer må heller ikke sprøjtes. • Efterlader jorden bar, hvilket fremmer muligheden for genindvandring af kæmpebjørneklo. • Risiko for forurening af vandløb og grundvand. • Øget risiko for erosion.
Tildækning med UV-tæt sort plastik	• Mindre ressourcekrævende.	• Metoden kan kun bruges på industrigrunde, affaldspladser, haver mm. • Kæmpebjørnekloens frø mister ikke nødvendigvis spireevnen som følge af afdækning. • Tildækning skal ske i mindst 3 måneder i bjørnekloens vækstsæson fra marts-oktober.
Udsåning af græs	• Velegnet i forbindelse med fræsning/pløjning og sprøjtning.	• Kan kun anvendes på arealer uden naturmæssig værdi.

Græsning

Græsning er velegnet til bekæmpelse af store bestande med kæmpebjørneklo. Den mest effektive bekæmpelse opnås, når dyrene sættes på græs i begyndelsen af vækstsæsonen. Græsning skal opretholdes gennem flere år, idet frøene i jorden kan bevare deres spireevne i mange år.

Græsning kræver dagligt tilsyn med dyrene.

Rodstikning

Rodstikning er lettest om foråret, mens planten er under en halv meter høj. Med en spade kappes planten over cirka 5-10 cm under jordoverfladen, hvorefter planten trækkes helt op. Indsatsen gentages mod nye planter senere på sæsonen. Det er afgørende, at planten ikke når at sætte frø.

Skærmbakning

Skærmbakning skal ske når planterne er i blomst, men inden frømodning. Skærmene skal efterfølgende destrueres ved forbrænding.

Slåning

Slåning kan foretages med le, buskrydder eller slåmaskine. Planterne slås når de er cirka 50 cm høje, og slåningen gentages flere gange i løbet af sæsonen, fordi planten ellers vil danne nye sideskud, som senere på året kan sætte frø.

Sprøjtning

Ved store bestande kan man anvende sprøjtning. Anvendes sprøjtning må man kun anvende dertil godkendte bekæmpelsesmidler, og man bør undgå bredsprøjtning. I stedet kan man pensle bjørneklo eller anvende en håndholdt sprøjte. Sprøjtning bør gentages i løbet af sæsonen, og der skal ske en efterbehandling, for eksempel rodstikning.

Vær dog opmærksom på, at sprøjtning ikke må anvendes på alle lokaliteter, og at reglerne for sprøjtning løbende revideres

Tildækning med sort UV-tæt plast

Plastik udlægges i mindst 3 måneder i kæmpebjørnekloens vækstsæson, som er marts-oktober. Mangel på lys og høje temperaturer under plastikken, dræber planterne.

Metoden er kun velegnet til brug på industrigrunde, affaldspladser mv.

For yderligere oplysninger om bekæmpelse henvises til Vejle Kommunes hjemmeside:

Sådan fjerner du bjørneklo – Vejle Kommune:

<https://www.vejle.dk/borger/mit-liv/miljoe-og-naturpleje/bliv-aktiv-naturplejer/saadan-fjerner-du-bjoerneblo/>

Her kan du også downloade en folder om Kæmpebjørneklo. Kig under "Ofte stillede spørgsmål" og "Hvordan skal jeg fjerne kæmpe-bjørneklo?".

Hvem gør hvad?

Når Vejle Kommune bliver bekendt med forekomst af kæmpebjørneklo, kontakter Vejle Kommune lodsejeren med information om vigtigheden af at bekæmpe kæmpebjørneklo. Vejle Kommune tager kontakt til lodsejeren enten ved telefonopkald, ved fremsendelse af et opklarende brev eller et varsel om påbud om bekæmpelse.

I brevet gøres også opmærksom på, at det altid er den enkelte lodsejers ansvar at bekæmpe kæmpebjørneklo. Der henvises til Vejle Kommunes hjemmeside, for at hente yderligere information vedr. information om planten, bekæmpelsesmetoder, kommunens indsatsplan og lignende. Du kan altid ringe til Teknik & Miljø, hvis du har spørgsmål til bekæmpelsen.

Håndhævelse af indsatsplanen

For at sikre en effektiv og målrettet indsats med baggrund i indsatsplanens bestemmelser, kan Vejle Kommune kontrollere indsatsen på arealer, der er omfattet af indsatsplanen. Kommunen har derfor til enhver tid, og mod behørig legitimation, adgang til arealer, der er omfattet af indsatsplanen⁵.

Hvis Vejle Kommune konstaterer, at bekæmpelse af kæmpebjørneklo ikke foretages i henhold til bestemmelserne i denne indsatsplan, kan kommunen påbyde ejer/bruger at foretage bekæmpelsen inden for en frist på mindst 14 dage. Samtidig gøres ejer/bruger opmærksom på, at kommunen kan iværksætte bekæmpelsen, såfremt påbuddet ikke efterkommes. Af påbuddet skal det også fremgå, hvornår kommunen vil kontrollere, om påbuddet er blevet efterkommet.

I forbindelse med påbuddet meddeler kommunen, at ejer/bruger kan idømmes en bøde, såfremt påbuddet ikke efterkommes.

Samtidig med udstedelse af påbuddet oplyser kommunen, at den kan iværksætte bekæmpelse på de pågældende arealer, hvis bekæmpelsen ikke er udført tilfredsstillende på kontroltidspunktet.

Proceduren ved forekomst af kæmpebjørneklo, der ikke bekæmpes effektivt på private arealer, vil altså være:

1. Observation af manglende bekæmpelse rapporteres til Teknik og Miljø.
2. Ejer eller bruger kontaktes af Vejle Kommune med orientering vedr. denne indsatsplan og grundejers/brugers forpligtigelse til at fortage bekæmpelse af kæmpebjørneklo.
3. Påbudsvarsel om bekæmpelse af kæmpebjørneklo sendes til grundejer/bruger.
4. Meddelelse af evt. påbud samt klagevejledning sendes til grundejer med angivelse af dato for kontrolbesøg.
5. Kontrolbesøg.
6. Er påbuddet om bekæmpelse ikke udført tilfredsstillende, kan kommunen vælge at anmelde grundejeren til politiet, der rejser sigtelse med krav om bødestraf⁶.
7. Kommunen kan vælge at iværksætte bekæmpelse på ejers regning.

Klage

Vejle Kommunes afgørelser efter bestemmelserne i denne indsatsplan kan påklages til Miljøstyrelsen⁷.

Klagen skal sendes til :

Teknik og Miljø, Vejle Kommune, Kirketorvet 22, 7100 Vejle eller teknikogmiljo@vejle.dk inden 4 uger efter modtagelsen af påbuddet eller senest 4 uger efter offentliggørelsen af den endeligt vedtagne indsatsplan. Vejle Kommune videresender klagen til Miljøstyrelsen sammen med en kopi af indsatsplanen.

Klageberettigede er ejer/bruger samt Landbrug og Fødevarer, samt Danmarks Naturfredningsforening og Friluftsrådet.

Klage over påbud har ikke opsættende virkning. Det vil sige, at en klage ikke fritager klageren for at overholde påbuddet, indtil Miljøstyrelsen træffer sin afgørelse. Miljøstyrelsens afgørelser kan ikke indbringes for anden administrativ myndighed.

⁵ & ⁶ LBK nr. 103 af 03/02/2020 ;

"Bekendtgørelse af lov om drift af landbrugsjorder".

⁷ BEK nr. 842 af 23/06/2017 ;

"Bekendtgørelse om bekæmpelse af kæmpebjørneklo".

Natur & Udeliv
Teknik & Miljø
Kirketorvet 22 · 7100 Vejle

Tlf.: 76 81 22 30
udeliv@vejle.dk
www.vejle.dk